

Tirsdag DAGSAVISEN

Den franske torturskolen

21. 09. 2003:

Razziaer, tortur, forsvinninger og dødsskvadroner. Det var franske generaler med erfaring fra Vietnam og Algerie som lærte opp både amerikanerne og de latinamerikanske militærdiktaturene.

ERIK R. SELMER

Lik blir gravd fram fra en massegrav i Argentina.

FOTO: SVERRE SKAVHAUG JR.

Franskmennene eksporterte sin kunnskap til resten av verden. Fra tidlig på 1960-tallet teoretiserte og eksporterte de sine metoder for å bekjempe opprørsgerilja til USA og Latin-Amerika.

De fant lærevillige elever. I USA. I Chile. Og i Argentina. Det innrømmer både franske og argentinske generaler i dag.

Da general Videla tok makten ved et kupp i 1976, hadde han lært leksen fra det chilenske militærkuppet i 1973. Undertrykkelsen ble enda voldsommere. Men den skjedd i all hemmelighet. Det finnes ikke bilder verken av lik eller henrettelser. Den argentinske modellen bygde på franskmennenes erfaring fra det berømte «La Bataille d'Alger», Slaget om Alger i 1957.

Det er franske Marie-Monique Robin som har avslørt dette i dokumentarfilmen «Dødsskvadroner». Hun er tidligere kjent blant annet for en bok om organsalg og «Hundre fotografier» som gjorde det 20. århundrets historie.

Hun har intervjuet franske generaler som oppfant, utførte og siden lærte opp sine disipler i USA, Chile og Argentina i anti-geriljakrigføring. Den argentinske avisen Pagina/12 har fått gjengi intervjuene, også store deler som det ikke var plass til i Robins film.

Fire argentinske generaler snakket ut, Ramón Díaz Bessone, tidligere innenriksminister Albana Eduardo Harguindeguy, tidligere diktator Reynaldo Benito Bignone og tidligere generalstabssjef Alcides López Aufranc.

«DEN SKITNE KRIGEN»

Argentinske militære brukte kunnskapene de fikk under den såkalte «skitne krigen». 30.000 mennesker ble drept og eller forsvant. De militære har aldri villet innrømme noe. Før nå.

- Presidenten vår (Néstor Kirchner, red.anm.) snakker om 30.000. Men vi drepte bare 8.000, og av dem falt 1.500 under deres (peronistenes, red.anm.) egen regjering, sier den tidligere militærdiktatoren, general Reynaldo Benito Bignone, i dag.

I et intervjuet i Pagina/12 sier Bignone at franske instruktører lærte argentinerne hvordan de skulle bortføre og torturere mistenkte opposisjonelle. Og hvordan de i hemmelighet skulle henrette dem.

Han får følge av eks-general Ramón Diaz Bessone, som sier 7.000 ble henrettet i all hemmelighet.

- Tror dere at vi kunne skyte 7.000? Se på det bråket Franco fikk med paven da han skjøt bare 3.000. Vi ville fått verden på nakken. Man kan ikke skyte 7.000 personer, sier Bessone.

I egne øyne hadde militærjuntaen aldri noe valg.

- Om vi satte dem i fengsel? Da ville en konstitusjonell regjering senere ha satt dem fri. Fordi dette dreide seg om en borgerkrig. Fienden befant seg ikke på den andre siden av grensen. De ville ha grepet til våpen og drept på nytt, fortsetter Bessone.

Igjen. Militærjuntaen hadde ikke noe valg. De gjorde det de gjorde for å forhindre at Argentina ble et nytt Castro-diktatur. Og hadde det skjedd, ville det ha endt med et riktig blodbad i regionen, hevder generalen.

Om menneskerettigheter sier Bessone at de bare gjelder for fanger i uniform, ikke for geriljasoldater uten uniform. I Argentina hadde skillet mellom krigførende og sivilbefolkningen blitt visket ut. For å styrke sitt syn viser han til Bush-administrasjonen og fangene på Guantanamo.

General Bignone mener det er feil å offentliggjøre lister over de døde. Det fører bare til at folk kommer og stiller spørsmål, om hvem som var drapsmannen, om hvor liket er og hvorfor vedkommende ble drept.

Og hva med alle de som forsvant? Det var dem selv som valgte å gå under jorda, forsvinne eller ta en annen identitet, er eks-diktatorens syn.

ALGERIE-ERFARINGENE

Sentralt i de franske intervjuene står general Paul Aussaresses, som skapte stor røre i Frankrike da han for to år siden utga boka «Services Speciaux Algérie 1955/57», der han innrømmer tortur og drap på algeriske motstandsmenn. Dessuten hærminister og senere statsminister, Pierre Messmer, som sendte Aussaresses til USA, der han sammen med et titall andre Algerie-veteraner lærte amerikanerne opp i krigsteknikker som siden ble anvendt i Vietnam.

To av Aussaresses' «læregutter», general John Jons og oberst Carl Bernard, beskriver opplæringen og hvordan de anvendte det de lærte i Vietnam, der de drepte 20.000 sivile under det som kalles Operasjon Fønix.

Chileneren Manuel Contreras sier at torturistene i det chilenske hemmelige politiet DINA fikk opplæring av Aussaresses i Manaus i Brasil, og at Pinochet-diktaturet jevnlig utvekslet informasjon med franske myndigheter under president Valéry Giscard d'Estaing.

- Annenhver måned sendte jeg en ny kontingent offiserer til Manaus for å bli opplært av Aussaresses, forteller Contreras.

General Bigone sier regimets brutale undertrykkelse hadde som modell «La Bataille d'Alger», slaget om Alger, som franskmennene under ledelse av oberst Jacques Massu fra januar 1957 førte for å knekke den algeriske frigjøringsbevegelsen FLN.

Allerede året etter opprettet forsvarsminister Jacques Chaban-Delmas et opplæringsssenter for anti-geriljakrigføring på krigsskolen i Paris, der kunnskapen fra slaget om Alger sto sentralt.

DE FØRSTE ELEVENE

Slaget om Alger hadde sin egen lærebok, «La guerre moderne», skrevet av Aussaresses' sjef, oberst Roger Trinquier, som åpent rettferdiggjorde tortur som våpen mot geriljabevegelser. De første elevene på disse kursene på krigsskolen i Paris var argentinerne, forteller Paul Teitgen, som var politisjef i Alger. Blant dem var general Alcides López Aufranc, som deltok i statskuppet i 1976.

- Lærerne tok hele tiden opp temaet om den revolusjonære krigen. Det var noe helt nytt for oss. I Latin-Amerika kjente vi ikke til denne typen problemer. Vi hadde hatt politiske kamper som tidvis var voldelige, men aldri samfunnsomveltende, revolusjonære kamper, sier López Aufranc.

Metodene fra «La bataille d'Alger» ble eksportert for første gang til krigshøyskolen i Buenos Aires. I 1959 undertegnet hærledelsene i Frankrike og Argentina en avtale om å opprette en fast fransk militærmisjon ved generalstaben i Buenos Aires.

Betalt av argentinerne fikk franskmennene oversatt bøkene til oberst Trinquier, ledet kurs og publiserte artikler i fagbladet Revista Militar. Temaet var alltid kontrarevolusjonær krigføring. Høydepunktet ble nådd i 1961 da det deltok militære fra 14 land på hele det amerikanske kontinentet, deriblant USA.

- Alle offiserene fra Nord- og Sør-Amerika kom sammen i vår militære høyskole, Escuela Superior de Guerra, sier López Aufranc, som ledet det hele.

Han legger til at amerikanerne var sjalu og ønsket franskmennene ut.

- De hadde et dårlig øye til franskmennene. Men amerikanerne visste ingenting om revolusjonær krigføring. De lærte på samme tid som oss andre, sier López Aufranc.

LÆRTE OPP AMERIKANERNE

Amerikanerne hadde opprettet Escuela de las Américas i Panama allerede i 1946, en skole som alltid har vært forbundet med de latinamerikanske diktaturene. Men det var først på midten av 1960-tallet at skolen begynte å spesialisere seg på antigeriljakrigføring. I antikommunismens navn fikk 60.000 latinamerikanske offiserer sin opplæring her. Det er en kjent historie.

Det som er mindre kjent er franskmennenes rolle i opplæringen av de amerikanske instruktørene. Alt dette begynte da Pierre Messmer ble utnevnt til hærminister i 1960. Han ble kontaktet av nordamerikanerne da Vietnamkrigen begynte å ta form.

- De var interessert i teorien om revolusjonære kriger og ba om rådgivere. Vi sendte folk med erfaring, sier Pierre Messmer.

Generalløytnant Aussaresses ble sendt til USA sammen med ti mann og endte i Fort Bragg, hovedkvarteret for de amerikanske spesialstyrkene som ble sendt til Vietnam.

General John Johns og oberst Carl Bernard var blant elevene ved Fort Bragg som studerte de franske erfaringene og leste Trinquiers bok i 1961. Bernard ble CIAs Saigon-sjef i 1967, og ledet en dødsskvadron som lette opp Vietcong-celler blant sivilbefolkningen i det som er blitt kalt Operasjon Fønix. Det var en kopi av «Slaget om Alger» sier han selv. Minst 20.000 sivile ble drept. I slaget om Alger, som så livfullt og riktig er blitt gjengitt i den italienske filmen til Gillo Pontecorvo, forsvant 3.024 personer ifølge den nøyaktige statistikken som politisjef i Alger, Paul Teitgen utarbeidet.

Amerikanerne hadde lært etterretning og tortur av Aussaresses. Tortur for å få fanger til å snakke. Når de var torturert og hadde snakket, var det Aussaresses' råd at fangene måtte bli henrettet.

Aussaresses traff noen av amerikanerne igjen i Brasil i 1973. Den franske generalen var en meget god venn av brasilianerne, som han sier i betydelig grad hjalp general Pinochet mot president Allende.